

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola” (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Avrigeana”, „Băndățana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inferior), „Bereșana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercuria), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Sălește), „Câmpăna”, „Cârțișoreană”, „Ciacovana”, „Chiorana”, „Chisețiană”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T.-Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dunăreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul”, (Sebeșul-inf.), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Lipovana”, „Luceafărul”, „Lugoșana”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Corniareva), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Forumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Ilea-mare), „Riureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săses), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercădiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Târnavăneana”, „Tibleşana”, „Timișana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săses), „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Tășnad), „Zărăndeană”, „Zlăgneaună”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

O voce asupra situației economice a Ungariei.

Leo Láncozy, președintele Camerei de comerț și industrie din Budapesta și membru al Casei Magnaților, în ședința plenară a numitei camere de comerț dela 13 crt., a ținut o vorbire asupra situației economice a țării. Din această vorbire dăm și noi în extras părțile mai marcante.

Di Láncozy constată că din perioada ultimă de 5 ani două trăsături caracteristice apar mai evidente, anume: întâi că toate creațiunile pozitive din acest timp sunt în partea lor cea mai mare nesatisfăcătoare în momentele cele mai grave ale lor din punct de vedere comercial și industrial și că în multe privințe ele însemnează o *înărăutățire a împrejurărilor*; a doua că în comparație cu marile așteptări, ce le avea „națiunea” înainte cu 5 ani, mai ales însă de când coaliția a ajuns la putere, relativ s'a ajuns și de fapt s'a creat foarte puțin.

Pentru ilustrarea acestei aserțiuni amintește evenimentul cel mai important din această perioadă: *Pactul încheiat cu Austria*, care în multe privințe, față de situația de mai înainte înseamnă o *decadență* și pentru țară o *povară grea*. Astfel sunt, între altele, urcarea cuotei, primirea construirii obligatorice a căilor ferate dalmatine, dispoziția care îngăduie influințelor austriace rol și pe mai departe cu privire la sistemul Băncii și împrejurarea că nu am isbit, prin pactul cu austriacii, să ajungem la o *învoiere în privința unei tarife*, care ne ar asigură interesele noastre de export.

Dar dacă ar fi urmat măcar din pactul cu Austria o consolidare a stărilor economice și *desvoltarea referințelor noastre cu Austria în direcție prietenească*. Liniștea în viața noastră economică însă nu a intrat și *relațiunile noastre cu Austria*, nu numai că nu sunt

prietinoase, ci din contră ele *se înăspresc tot mai mult din zi în zi*. Nici nu apucaseră să se uște subscrierile pactului și regimul austriac a inaugurat o *politică tarifară*, direct și inadins îndreptată în contra intereselor de export ale Ungariei. Și ce să mai zicem de tonul dușmănos și de spectacolul de care au fost însoțite din partea Austriei modestele *încercări de întreprinderi ungare în Bosnia*? Nu mai puțin caracteristică pentru această împrejurare este metoda, care se practică dincolo la desbaterile referitoare la *chestiunea băncii*, cum și împrejurarea, că noi nu suntem în stare a executa opera cea mare și epocală a *regulării valutei* și de a primi conform legii *plătirile în numărar*.

Nici *convențiile vamale*, încheiate cu străinătatea, nu au fost făcute spre a deștepta mulțumire în Ungaria, pentru că produsele ungare vor fi pe viitor și mai împiedecate decât până acum de a fi exportate în alte țări, trebuind să fie îndreptate spre piețele austriace.

Sunt însă mai mângâitoare pentru noi legile pozitive cari ne interesează în prima linie și cari sau creat independent de Austria? Nici acestea nu satisfac cerințele noastre, cum o dovedesc două creațiuni de importanță mai mare.

Una este *legea pentru asigurarea lucrătorilor*, alta *reforma dărilor*. Cea dintâi nu promovează interesele și capabilitatea de concurență ale industriei ungare. Ajunge să amintim că întregii instituții i-s'a dat o organizație, la care influința patronului în faptă se reduce la zero și că ea în privința financiară și organică este icoana celei mai mari confuzii.

Prin legea pentru *reforma dărilor* s'a ridicat darea de câștig și s'au împovărat cu sarcini mai grele întreprinderile obligate la dare de seamă publică, așa că în chipul acesta au fost însărcinate tocmai păturile cari își au isoarele de existență în ocupațiile industriale și comerciale.

O icoană și mai posomorită ni-se prezintă însă gândindu-ne la neglijențele comise și cari ne arată incapacitatea noastră în toată golătatea. Așa sunt spre pildă stările în cari a ajuns instituția cea mai importantă pentru comerț: *Căile ferate de stat reg. ung.* Conducerea lor nu e consolidată, politica lor de afaceri e lipsită de o direcție conștientă, ce odinioară o avea. Nu sunt magazine, locomotive etc. în număr de ajuns. Gările și stările ce domnesc în ele sunt adevărate piedeci ale dezvoltării corăspunzătoare a comerțului; ele aruncă de altfel o lumină stranie și asupra referințelor culturale ale țării. Dacă *strămtorării gărilor din Budapesta* și a construcțiilor ce le aparțin nu li-se va da în cel mai scurt timp o soluție în vederea dezvoltării viitoare, capacitatea de funcționare a punctului principal central și ca consecvență și exploatarea liniilor principale din provincie vor ajunge direct într'un haos.

Se pot evalua la mai multe sute de milioane *investițiunile* necesare pentru ridicarea puterii de prestațiune a căilor ferate de stat reg. ung. la nivelul, fără care căile de stat nu numai n'ar fi o putere însuflețitoare a vieții economice, ci direct ar chiar paraliza-o.

Și întocmai ca și în ființa drumurilor de fer a intrat o stagnație completă și în *raporturile de navigație, indeosebi ale navigației maritime*. Noi n'am putut să ne dezvoltăm nici navigația interioară, nici să ne apărăm poziția în Marea-Adriatică și în Marea-Mediterană, așa că față de nizuințele italienești și austriace și față de acțiunea sprijinită prin mijloace puternice ale acestora, am căzut dela nivelul de până acum.

De vre-o două decenii avem în program *construirea portului de comerț al Budapestei*, fără de care ar fi pierdute toate jertfele aduse pentru regularea Porții de fer și care e o cerință din cele mai urgente ale dezvoltării viitoare a comerțului Budapestei. De ani opinia publică a Ungariei pretinde crearea unei *rețele de canale în țară*, care ar oferi avantajul economic de a promova capacitatea de export a productelor brute ale țării și care ar putea să fie un contrapond a desavantajilor comerciale împreunate cu construcția Canalului Dunărea-Odera, ce tocmai se află în stadiul de pregătire.

Și cum stăm cu *finanțele statului*, odinioară așa de înfloritoare? Ce s'a ales din mândria erarului, de puternicile proviziuni ale casei statului? Ele nu mai există. Din contră vedem o datorie de stat considerabilă contractată pe termen scurt, care face 215 milioane și a cărei plătire, respective convertire trebuie făcută în timp scurt, de un an și jumătate, eventual, între împrejurări nefavorabile de bani, putând să pricinuiască guvernului griji mari și mai ales când cu aranjarea chestiunii Băncii de emisiune... Și totuși puterea statului este de a fi privită ca fiind de importanță nu numai cu privire la finanțele statului ci și ca un ventil de siguranță a economiei private, sub scutul căruia piața de bani ungară și chestiunea creditului își pot desfășura liniștit și sigur activitatea

indispensabilă pentru dezvoltarea țării și dela care piața noastră în timp de crize ale pieții de bani sau a crizelor comerciale poate spera scut și chiar mântuire.

Mai există *echilibrul și consolidarea economiei statului*? De fapt nu. Și dacă privim mai adânc se ivește la orizont *fantoma deficitului*. Și dacă vom considera cerințele înspăimântătoare, cari le reclamă anexiunea Bosniei, echipamentele armatei, introducerea serviciului de doi ani etc., când ne gândim la investițiunile indispensabile, pe cari le reclamă căile de stat ungare și acoperirea celorlalte necesități de stat mari, trebuie să fim în clar, că *în proximități ani va rezulta o trebuință de un miliard, care nu se va putea acoperi decât prin emisiune de împrumuturi*. Chiar și la proiectarea sporirii naturale a venitelor statului este cunoscut, că între astfel de împrejurări echilibrul economiei statului se va putea asigura numai dacă statul mai degrabă sau mai târziu va căuta nouă izvoare de venit, ceea ce înseamnă că *fantoma sporirii contribuției* se ivește în diferite forme. Posibil în forma *monopolizării singuraticelor articole de consum mai importante*, sau poate prin introducerea număroaselor așa numite *contribuții de lux*, după cum se practică în alte țări, ori, poate, prin amândouă...

În cei cinci ani din urmă abia s'a făcut altceva pentru moderarea *scumpirei traiului* decât vorbiri, anchete și memorande. Fapte și isprăvuri nu s'au făcut. Se pot însă arăta destule măsuri tarifare greșite, ce au fost aduse, vămi grele de protecțiune industrială, ridicarea sarcinilor publice pentru clasele mijlocii ș. a., precum este fapt că crize politice neinterupte, punerea necurmat în primejdie a vieții noastre constituționale au îngreunat în mod extraordinar deschiderea unor nouă izvoară de câștig și a posibilității de a lucra. Poate fi deci mirare că, între astfel de împrejurări, nu se găsește o plasare corespunzătoare și o chemare potrivită pentru tineretul intelectual mereu în creștere și că sporirea averii clasei noastre mijlocii nu progresa în măsura cum se întâmplă în statele occidentale ca s. e. în Austria? Și apoi fără o politică pentru întărirea elementelor din orașe nici clasele inferioare ale poporului nu pot găsi ocazii de câștig satisfăcătoare și astfel nici o protecție în contra vocilor de sirene și pentru îmbrățișarea *socialismului*, pentru că numai din aceste păături poate să radieze inteligență, aplicare spre industrie, spirit de întreprindere, cultură și știință, scurt tot ce poate să ducă o națiune modernă la înflorire și să o facă mare. În lipsa unei astfel de politici rezidă adevăratul pat cald al *emigrării*. Pentru aceea numai *întărirea păturilor orășenești*, ușurarea Standard Of Life-lui, promovarea și îngrijirea spiritului de întreprindere împreună cu o politică de investițiuni de stat și de parcelări în cadre largi vor putea să împiedece curentul de emigrare așa de dureros.

În contrast cu aceste puncte întunecoase se prezintă numai pe un singur teren oarecari apariții mai îmbucurătoare, și aceste sunt progresul în *dezvoltarea industriei*, ce s'a făcut prin conducerea secretarului de

stat Iosif Sztérényi. In ultimii 5 ani s'au înființat 82 fabrici mari cu un capital de K 69.000.000 în cari se dă ocupație la 15,000 de lucrători; mai departe se poate releva mărirea a 90 fabrici cu un nou capital de circa K 40.000,000 și cu un adaos de lucrători în număr de 12,000.

Și pe terenul *referințelor muncitorilor* se constată oarecare îmbunătățire a situației...

Foarte adeseori au căzut jertfă nu numai interesele comerțului, ci și acele ale industriei. E deajuns să pomenim aici treptata *expropriatiune a industriei de spirit*, a greutateii transportului de zlat etc.

Apoi și pe terenul comerțului începe a se acredita politica agrară de classă. Multe articole, ca îngrășămintele artificiale, nutrețul ș. a. se bucură de un alt tarif dacă se transportă pentru numărșii membrii ai Reuniunii agricole regnicolare și cu altul când le comandă comerciantul.

Toate aceste sunt simptome ale unei tendințe ostile comerțului... și agrarismul ocupă pozițiile puterii pe întreaga linie, stăruind să organizeze pe cale socială și păturile inferioare ale agricultorilor, înjghebând și un partid politic. Față de aceste mișcări a sosit poate timpul, ca și lumea mercantila ungară, — cum s'a întâmplat în Germania și Austria — să și întărească șirele, să și concentreze puterile, ca astfel cu puteri unite să poată primi lupta pentru interesele ei îndreptățite și pentru scutirea bazei dezvoltării sale viitoare.

Fondări noue și urcări de capital în 1909.

Conform unei statistice publicate de revista „M. P.” în timpul dela 1 Ianuarie până la 30 Iunie a. c. s'au fondat în capitală 6 institute de bani noue cu un capital soc. de K 2.050,000—, iar în provincie 35 de institute noue cu un capital soc. de K 8.526,000.

Între acestea din urmă sunt indicate și următoarele bănci românești noue:

„Agricola” din Hunedoara cu capital de	K 100,000—
„Institut de credit și economii” în Mehadia cu capit. de	„ 36,000—
„Lumina” din Sibiu, cu capital social de	„ 600,000—
și „Vulturul” din Tășnad cu capital social de	„ 100,000—

Total K 836,000—

Urcări de capital au avut loc la 8 institute de bani din capitală dela K 26.350,000 la K 35.400,000 — și la 92 de institute din provincie dela K 25.468,600 la K 34.435,000.

Dintre băncile românești și-au urcat capitalul următoarele:

„Albina” din Sibiu	dela K 2.400,000 la K 3.000,000
„Bocșana” din Bocșa mont.	„ 40,000 „ 100,000
„Cassa de păstrare” din S.-mont.	„ 150,000 „ 250,000
„Ciocovana” din Ciocova	„ 90,000 „ 200,000
„Codriana” din Băsești	„ 100,000 „ 150,000
„Frățietatea” din Sadu	„ 10,000 „ 25,000
„Furnica” din Făgăraș	„ 120,000 „ 240,000
„Lipovana” din Lipova	„ 100,000 „ 200,000
„Steaua” din R.-Petre	„ 100,000 „ 200,000

Total dela K 3.110,000 la K 4.365,000

Capitalul social l'au redus în sem. I. 1909 două institute din provincie dela K 564,900 la K 335,000 și

au licidat trei: unul în capitală și trei în provincie, acestea din urmă prin faliment.

Societăți de asigurare s'au fondat două, cu cap. soc. de K 600,000.

Afară de acestea s'au fondat întreprinderi noue de mori 6, întreprinderi pentru industrie textilă 8, două fabrici de piei, 14 întreprinderi de industrie edilă, 8 întreprinderi de industrie chimică, 19 întreprinderi pentru industria lemnului, 8 întreprinderi pentru industria ferului, 2 fabrici de zahar, 22 diverse alte întreprinderi industriale noue, 17 societăți comerciale, cu capital de K 2.782,000 și 3 întreprinderi de comunicațiune.

Două cărți din sfera științelor sanitare-veterinare.

(Dare de seamă).

Două broșuri folositoare din sfera științelor sanitare-veterinare, au apărut în zilele aceste.

Una e „*Ordinațiunea despre vizitarea cărnii*”, (ordinațiunea ministrului r. u. de agricultură din anul 1908 Nr. 54.400), și alta „*Călduz pentru comisarii de carne, cari nu sunt medici veterinari*”, ambele traduceri din limba maghiară de dl Pavel Tofan, medic veterinar al orașului Bistrița.

Conform numitei ordinațiuni ministeriale toate satele și orașele sunt obligate să și clădească un *abatoriu* (belitoare, măcelărie sau miserniță) în conformitate cu dispozițiile prevăzute în ordinațiune și să aibă un *comisar* sau *inspector* calificat pentru vizitarea cărnii.

Atât abatorul, în toată regula, cât și comisarul calificat sunt de a se realiza în timp de 2 ani dela data ordinațiuni ministeriale.

Prin urmare e evident că broșurile din vorbă au fost scrise în vederea unei trebuințe neapărate, ce s'a ivit pe neașteptate în viața tuturor comunelor noastre.

Prima broșură cuprinde 51 pagini format 8° mare, hârtie și tipar bun, dând în 13 capitole întreaga *ordinațiune ministerială*, constatătoare din 120 paragrafi, cu privire la vizitarea cărnii.

Capitolele principale sunt următoarele:

1. Despre abatoriile publice.
2. Despre comisarii de carne.
3. Despre vizitarea animalelor menite spre consumație publică.
4. Despre tăiere.
5. Despre vizitarea cărnii.
6. Despre protocolul de tăiat și despre pașapoartele de vite.
7. Despre măcelării și despre vinderea cărnii.
8. Despre măcelăriile oficioase.
9. Despre pregătirea și vinderea cărnărilor.
10. Despre pasări, pești și sălbătăciuni.
11. Despre transportul cărnii în lăuntru țerii.
12. Hotăriri de pedeapsă.
13. Hotăriri de incheiere.

Urmează apoi:

Modele de stampile pentru stampilarea cărnii.
Protocol referitor la tăierea vitelor cornute.
Conspect despre numărul animalelor tăiate în cursul anului.

Conspect despre rezultatul vizitării cărnii în cursul anului.

Certificat pentru expediarea cărnii.

Cuprinsul cărții.

Broșura a doua cuprinde 46 pagini, același format, hârtie și tipar bun. dând în două capitole principale următoarele materii:

I. *Despre cunoașterea semnelor de sănătate la vitele de tăiat când trăiesc și după ce sunt tăiate*, anume:

a) *Semnele de sănătate la vite înainte de tăiat*:

1. Condițiunea de traiu.
2. Ținuta corpului, starea, umblarea, privirea, atențiunea pentru lucrurile din jur.
3. Suprafața corpului.
4. Organele de mistuire.
5. Vulva, vagina, ugerul.
6. Organele de respirație.
7. Temperatura internă a corpului.

b) *Cunoașterea semnelor de sănătate la vitele tăiate*, anume:

1. Sângele. 2. Plămâni. 3. Punga (pericardul și inima). 4. Maiul (ficatul). 5. Stomacul și intestinele. 6. Splina. 7. Rărunchii. 8. Mitra. 9. Muschii. 10. Glandele limfatice.

II. *Semnele de pe cari se cunosc boalele mai însemnate ale animalelor vii și tăiate, precum și cunoștințele de lipsă la vizitarea cârnii*.

Anume:

a) *Boalele lipicioase*.

1. Boala de splină. 2. Armurarea. 3. Septikemia cu scurgere de sânge. 4. Turba. 5. Boala lipicioasă de gură și unghii. 6. Aprinderea lipicioasă de plămâni. 7. Eruptiunea de beșici la vitele cornute. 8. Vărsatul. 9. Ciurma orientală a vitelor cornute. 10. Orbaltul porcilor. 11. Ciurma bivoliilor. 12. Ciurma porcilor. 13. Colera porcilor. 14. Disentăria fetelor. 15. Difteria vitelor. 16. Ologirea fetelor. 17. Pyemia. 18. Tuberculoza. 19. Tragănul. 20. Tetanul.

b) *Boalele cauzate de paraziți animalici*.

21. Mazerea vitelor cornute. 22. Mazerea porcilor, oilor și caprelor. 23. Trichina. 24. Balbianea. 25. Beșicile de apă. 26. Beșicile de vermi cu grumaz subțire. 27. Căpierea. 28. Viermii de plămâni. 29. Călbaza. 30. Rîta oilor.

c) *Alte boale și vătămări*.

31. Boala de apă. 32. Gălbinarea. 33. Umflături. 34. Sângerări. 35. Abateri dela mirosul și gustul cârnii. 36. Putregiunea și alte procese de descompunere, mucezierea. 37. Fetiți fătați fără de vreme sau morți. 38. Moartea naturală sau tăierea în timp de tragerea de moarte. 39. Tăierile în sală și în cazurile de nenorociri.

d) *Adaos*.

1. Nimicirea cârnii excepționate. 2. Curățirea și desinfectarea instrumentelor folosite la tăiat și a mânilor. 3. O privire asupra formei de tuberculoză, care occură la animalele de tăiat și despre judecarea asupra cârnii vitelor cu tuberculoză din punct de vedere sanitar-veterinar.

Am dat aici înadins cuprinsul acestor broșuri pentruca cetitorii noștri să vadă că ele sunt de neapărată trebuință pentru toți cei-ce intenționează a se califica în scopul de a deveni comisari pentru vizitarea cârnii cum și pentru primăriile comunale. *Că-lă-zul*, indeosebi, poate fi un povățuitor bun, și de folos și economilor noștri de vite, pentrucă se ocupă de feluritele boale cărora sunt espuse animalele domestice.

Din aceste puncte de vedere cărțile de care ne ocupăm sunt vrednice să fie răspândite:

Ele au însă și un defect, care-l relevăm cu regret și care detrage mult din meritul lor. Este că ele sunt traduse într'o românească excepțională, lucru care ar trebui să nu se mai întâmple în zilele noastre, când și noi Ardelenii am început să scriem mai bine românește.

Greșelile de limbă, de topică și de stil sunt ne-numărate, le întâlnim aproape pe fiecare pagină.

La pag. 5, a primei broșuri, șirul al doilea, se zice s. e. . . . „in lontrul hotarului“, la pag. 31, șir. 11, „... sucul ce cură de pe suprafața fețelor...“ și alte de acest fel.

Insuș titlul broșurii a doua „...comisarii de carne,“ apoi în introducere „voiu ușură întrucâtva pe cei ce se ocupă...“ pe pag. 2. „vitele de tăiat când trăiesc...“ pag. 40, „aceasta atunci se întâmplă, când...“ etc. — toate aceste greșeli spicuite la întâmplare din text și cele de topică n'au loc într'o carte românească scoasă în zilele noastre.

Autorul vorbește de „lipsa aproape totală a scrierilor originale cu cuprins de economia vitelor.“ Dar aceasta nu stă.

Ce limbă frumoasă românească întâlnim s. e. în cărțile fericitului *Ștefan Pop*, scrise acum 30 de ani; apoi în România sunt cărți originale din *economia vitelor* în număr foarte mare. Să nu amintim alta decât *Zootechnia* lui Dr. G. Maior, ardelean de ai noștri, carte scrisă neaoș românește și încă așa că o poate înțelege foarte bine și țărănul.

Totașa și „*Legea veterinară*“, tradusă de învățătorul Muntean, Nr. 4 al Bibliotecii editate de Reuniunea română de agricultură din com. Sibiiului ș. a.

De încheiere recomandăm autorului, că la o eventuală retipărire și cu prilejul scoaterii altor cărți, ce-i dorim din inimă, să stărue a scrie mai bine românește, eventual să supună cărțile spre revizie unui scriitor probat.

Și după aceste reflexiuni binevoitoare mai adăugăm că prețul broșurilor laolaltă face 1 cor. 20 fil., separat însă fiecare broșură 80 fileri.

Comandele se fac la tipografia *G. Matheiu* în Bistrița (Beszterceze).

Despre parcelare.

Articolul de lege XXXIX din 1908, referitor la parcelare a intrat în viață în Ungaria proprie la 1 Maiu ert., după ce în Ardeal se făcuse aceasta înainte cu un an. Pentru acest prilej ministrul de agricultură și cel de justiție au emis ordinațiunile referitoare la executarea legii, respective dispozițiunile, cari normează procedura referitoare la regularea posesiunii.

Conform acestora ministrul de agricultură va decide că în care hotar e de dorit să se facă parcelarea în interesul binelui public. Spre acest scop trimite la fața locului un incredințat al său și pe baza propunerii documentate a acestuia hotărăște. După aceea lucrările de drept și de măsurare le săvârșește, ca și până aci, judecătoria. Numai cât și întreagă procedura judecătorească se face avându-se în vedere pe deplin interesele micilor agricultori. Pentrucă înainte de aceasta, dacă mării proprietari cereau parcelarea, judecătoria se puneă pe lucru totdeauna, fără se întrebe că micii agricultori avea-vor folos sau pagubă din ea. Dacă din

contră micii agricultori cereau parcelarea, marii proprietari totdeauna aveau posibilitatea, în baza legii vechi, de a mijloci pentru ei o hotărâre favorabilă. Afară de aceste și cel mai mic agricultor poate cere acum parcelarea. Dacă la pertractarea ce trebuie făcută, află trimisul ministrului, că parcelarea e în interesul binelui obșteșc și o dorește $\frac{1}{4}$ a proprietarilor, judecătoria trebuie să o pună la cale. Așa s. e. dacă din proprietarii a 1000 jug. de pământ proprietarii a 250 jug. o doresc, parcelarea se poate face. Proprietățile de stat, cele comunale, ale fundațiilor cum și ale minorilor vor fi considerate ca optând pentru parcelare, pecând mai înainte acest avantaj nu aveau.

Dela „Solidaritatea“.

Primirea în șirul membrilor însoțirii noastre „Solidaritatea“ au mai cerut-o dela adunarea generală încoace următoarele institute de bani:

„Insoțirea de credit și de economii“, soc. pe acții Mehadia.

„Ligediana“ în Liget.
și „Vulturul“ în Sănmărtin.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 22 Iulie 1909.

Ca totdeauna în sezonul mort, așa și de astă dată în piața internațională de bani dominează aproape pretutindenea abundență de numărare, încât de ex. Banca Olandeză în zilele acestea s'a văzut indemnată a-și reduce etalonul cu $\frac{1}{2}\%$ la $2\frac{1}{2}\%$. În Berlin banii încă sunt constant ieftini și etalonul privat redus la $2\frac{1}{3}\%$; abundență de bani este și în Paris, iar încordarea, ce s'a arătat în Londra este considerată a fi numai de natură trecătoare.

În piața internă de bani, cererea este de tot minimală, înaintările la banca de emisiune neînsemnate și astfel rezerva liberă de dare în continuă creștere. Etalonul privat a costat în Viena $2\frac{1}{4}\%$.

AGRICULTURA.

Situațiunea agricolă.

În Ungaria. Pe baza raportului dela 15 Iulie crt. al ministrului de agricultură prezentăm și noi următoarele date despre rezultatele recoltei și despre situațiunea agricolă:

În prima jumătate a lui Iulie a domnit timp nefavorabil, răcoros, cu vânt și mai mult ploios, prin ceea-ce lucrările urgente ce trebuiau făcute în câmp, îndeosebi seceratul au fost prea mult împiedecate.

E adevărat că ploile au fost binevenite cucuruzului, napilor, tutunului și altor plante de asemeni au restaurat pășunile și livezile dar au întârziat foarte mult seceratul și căratul cerealelor și au favorizat sporirea rapidă a buruienilor, cum și răspândirea ruginei și părlierei în unele regiuni. În întreagă țară se așteaptă cu nerăbdare timp mai favorabil; de fapt timpul s'a și ameliorat în zilele din urmă, așa că se speră acum a se putea face seceratul mult întârziat și a se începe treeratul. Astfel se va da ocazie pentru o evaluare mai temeinică a recoltei cerealelor din acest an.

Grâul secerat pe timp ploios conține multe grăunțe defectuoase. Culoarea boabelor este palidă și ele sunt ușoare. Mulți agricultori temându-se că grâul se va coace prea tare l-au secerat pe timp ploios. În aceste regiuni se găsesc calități inferioare și mixte față de calitățile frumoase și grele ale acelor regiuni unde seceratul s'a amânat.

Dintre toate cerealele grâul va da recolta cea mai slabă, obținându-se abia o recoltă mijlocie. Calitatea săcării și a orzului s'a deteriorat. Săcara de toamnă va da recolta satisfăcătoare. Ovăsul promite recoltă bună, în unele locuri foarte bună. Rapița a dat o recoltă submijlocie.

Prospectele recoltei cerealelor la această dată sunt următoarele:

	Teritoriul sămănat în jug. cat.	Recolta pe jug. cat. în măși m.	Recolta totală în măși metr.	Recolta an. 1908 în măși metrice
Grâu	5.751,624	5.97	34.263,100	41.423,229
Săcără	1.860,475	6.25	11.627,100	12.190,421
Orz	2.001,593	7.26	14.443,300	12.263,031
Ovăs	1.919,619	6.66	12.786.400	10.184,926

Cucuruzul. Ploile ultime au ameliorat și soiurile cele mai târzii. Prospectele sunt în general bune.

Cartofii se desvoaltă frumos în urma ploilor și promit o recoltă bună.

Păstăioasele s'au restaurat bine după ploi; totuș ele au acum trebuință de timp frumos.

Cânepa și inul se desvoaltă până acum bine; dar au trebuință de timp cald.

Hemeul de asemeni are trebuință de timp frumos; el promite recoltă satisfăcătoare.

Napii de zahăr și de nutreț sunt frumoși și puternici. Să speră recoltă bună.

Plantele de nutreț dau în genere recoltă mijlocie. Livezile și pășunile promit recoltă bună.

Viilor le a cauzat ploile stricăciuni; peronospera mai ales s'a sporit mult. Ele au trebuință de timp frumos.

În Austria. Rapoartele asupra recoltelor în Austria constată o situație satisfăcătoare. Totuș recolta anului crt. este inferioară celei din anul trecut.

În România, Serbia și Bulgaria stările sunt destul de satisfăcătoare, abstrăgând dela împrejurarea că timpul nu va mai cauza pagube.

În Rusia situațiunea grâului de toamnă este bună-mijlocie, a grâului de primăvară, care cuprinde partea cea mare a arealului cultivat, dă speranțe bune.

În Germania, care în anul trecut a avut o recoltă de frunte, așteptările referitoare la reușita recoltei anului de față sunt mai reduse. Anume Germania de nord va recolta atât grâu cât și săcără mai

puțină decât în anul precedent, pe când Germania de sud, care până acum era binișor satisfăcută, începe a deveni îngrijată din cauza timpului nestatornic în continuu, care a culcat foarte mult sămănăturile.

*

În *Francia*, unde situația este foarte diferită și secerișul a întârziat mult, recolta va rămâne, fără îndoială, îndărătul celei din anul trecut, care încă a fost numai mijlocie.

*

În *Englittera* timpul nefavorabil de asemeni inspiră îngrijorări.

*

În *Statele-unite* ale Americii evaluările recoltei grâului de toamnă au rămas îndărătul recoltei anului precedent, dar perspectivele recoltei grâului de primăvară sunt mai bune, așa că recolta în genere va corespunde celei din anul trecut.

*

În *Canada* prospectele recoltei par a fi satisfăcătoare.

*

În *Argentina* se semnalează o reducere față de anul trecut a cerealului sămănat cu grâu. Desvoltarea sămănăturilor lasă mult de dorit din cauza secetei. De altfel recolta proxima din Argentina va avea un rol pentru consumul european numai la primăvară. De aceea pe noi ne interesează pentru moment mai nemijlocit recolta din Europa și din Statele-unite ale Americii, care nu este din cele mai satisfăcătoare.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Aurora*” institut de efecte, soc. pe acții. Fundatorii acestei societăți, printr'un aviz recent, aduc la cunoștința celor interesați că au hotărât a amâna termenul de subscriere a acțiilor pe 18 August a. c., adică până la timpul, când se va ține cursul de vară al funcționarilor noștri. Dășii speră a putea subscrie până atunci nu K 20,000— cum au proiectat, ci K 100,000.

ÎNVĂȚĂMÂNT.

Dela Direcțiunea școlii comerciale sup. gr.-or. române din Brașov.

XIV. Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1909/1910 se va începe la 1-a Septembrie v. 1909. Inscriserile se fac de Direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I a comercială și a se putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la Direcțiune.

2. Lista celor prenotați să se pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi, decât cel admis de regulament, adică 40 de elevi.

4. Cei neinsinuați până la termenul fixat în

punctul prim, precum și cei-ce nu vor prezenta la însinuare atestatele convenite, pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o școală publică. La înscrierea tuturor se cere atestat școlar și atestat de botez.

Examenle supletorii și de emendare se vor ține în 1, 2 și 3 Septembrie v. Cei ce vor întârzia atât dela acest examen, cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenle de privațiști se vor ține în 5 Septembrie v. Aceștia au însă a se însinua în persoană la direcțiune cel mult până în 1-a Septembrie v. Privațiștii au a plăti la direcțiune taxele pe un an școlar cu 74 coroane și taxa de examen de 80 coroane, deja la însinuare pentru examen.

Taxa de primire e 8 coroane, didactru 60 coroane și alte taxe 6 coroane, și trebuiesc plătite la înscriere cel puțin jumătate, iară până în Februarie restul. Elevii cari nu-și vor achita la timp taxele, vor fi oprți dela cercetarea cursurilor.

Elevii de confesiuni străine decât cea română grncu-orientală și greco-catolică plătesc didactru dublu.

Fiecare elev va mai plăti pe seama fondului de pensiuie al profesorilor încă o taxă de 10 coroane, o taxă edilă de 20 coroane pentru zidirea școlii, iară pentru excursiuni școlare și alte trebuințe suma de 6 coroane.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile și recvizitele necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și recvizite și folosirea de cărți vechi și necorespunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alătura cu numele elevului.

Chipul și uniforma proprie a școlii comerciale se recomandă a se procura deja în prima lună de școală și se impune în mod obligator tuturor elevilor din școala comercială. Forma și culoarea se pot afla dela direcțiune. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlarii să se adreseze la direcțiune.

Direcțiunea.

*

Conform „Anuarului” pe anul al XL de existență, publicat de directorul A. Vlaicu, școala noastră comercială din Brașov a fost frecventată în anul școlar 1908/9 în total de 91 elevi, dintre cari a fost în cl. I. 37, în cl. II. 33 și în cl. III 21. După confesiune au fost: 80 (88.3%) gr.-or.; 8 (8.1%) gr.-cat.; 1 rom.-cat. și 2 israeliți. Elevii au fost cu excepțiunea unui Italian toți Români. După ocupațiunea părinților au fost, fii de inteligenți: 21; fii de comercianți de sine stătători 13; fii de industriași de sine stătători: 8; fii de funcționari industriali 1; fii de agronomi 32; fii de privatieri 1 și fii de părinți de altă ocupație: 15. Cei mai mulți elevi au fost (28) din Brașov și comitat, după cari urmează cei din comitatul Sibiului (16); din comitatul Caraș-Severin 7; din com. Făgăraș 6; din com. Hunedoara și Torontal câte 5; din com. Trei-Scaune 4; din com. Cluj 3; din comitatele Arad, Timiș și Turda-Arieș câte 2; din Bistrița-Năsăud, Bihor, Târnavă-mică și Târnavă-mare câte 1; în fine din România 10.

La examenul de maturitate s'au supus în anul 1908/9 cu totul 29 elevi, din cari au fost provăzuți cu atestat de maturitate 22, mai puțin decât în anul precedent cu 25.

Personalul didactic s'a compus din un director și 11 profesori.

În fruntea „Anuarului” dl director Vlaicu publică o dare de seamă sub titlul „Situatiunea școlii noastre după 40 de ani de existență” în care D-Sa arată în colorii vii nenumăratele lipsuri și scăderi de cari suferă acest institut de învățământ al nostru și ajunge la concluzia, că trebuie acurate pe orice cale mijloacele materiale suficiente pentru delăturarea lor și asigurarea existenței acestei școlii.

CRONICA.

Abuzuri la un institut de bani maghiar.

Opinia publică din țară din nou este alarmată de un caz de manipulație incorectă la o bancă din provincie — maghiară. Este cazul băncii „Aradi hitelbank és takarékpénztár r. t. din Arad, înființată la 1907 cu un capital soc. de K 100,000—. Deja înființarea acestei societăți s'a făcut între împrejurări suspecte, căci nedocumentându-se în mod suficient și demn de toată încrederea vărsarea celor 30% ale capitalului social, recerute la înființare, tribunalul a respins de câteva ori cererea de registrare a firmei.

Neîncrederea cu care a fost întâmpinată noua întreprindere s'a dovedit acum ca deplin întemeiată. În urma unei denunțări adecă s'a constatat că dela înființare directorul societății, împreună cu contabilul au comis cele mai mari abuzuri și au falsificat bilanțurile încheiate.

Amănuntele asupra modului cum s'au comis abuzurile sunt încă necunoscute, dar au fost detinuți atât directorul, cât și contabilul. Acesta din urmă a mărturisit deja faptele, scuzaându-se că le-a comis toate la ordinul directorului omnipotent, care însă până în prezent s'a pus pe punctul de vedere al negațiunii, asigurând că este nevinovat.

Interesant este, că prezidentul comitetului de supraveghiere afirmă că nici n'a avut cunoștință, că ocupă la institutul din chestiune funcția aceasta atât de plină de responsabilitate.

Dacă de fapt așa este ori afirmația aceasta este numai o ușiță, prin care dl prezident crede a putea scăpa de responsabilitate, va dovedi cercetarea.

Din incidentul acesta din nou se accentuează în presă necesitatea introducerii controlului obligator la bănci; unele pretinzând control de stat, iar altele și îndeosebi revistele de specialitate, pledând pentru controlul obligator autonom.

*

Casse de păstrare comunale. Sub titlul acesta „Gazeta Transilvaniei” publică în numărul său popular penultim, la loc de frunte, un articol mai lung, datorit penei dlui Ioan Georgescu. Autorul după-ce arată că acest fel de casse de păstrare a făcut mari cuceriri în Germania și Austria și că nu de mult primarii orașelor din patria noastră încă au hotărât a întemeia casse de păstrare comunale în orașele cu magistrat — atrage atenția celor chemați asupra acestor casse și pledează oarecum și în cercurile noastre pentru întemeierea lor.

Domnul Georgescu, când și a pus ideile pe hârtie pare a nu fi aprofundat deajuns chestiunea și nu a ținut seamă de împrejurările noastre speciale din această țară.

Cassele de păstrare comunale, da, au dat în general rezultate bune, contribuind mai ales la reducerea sarcinilor publice comunale, în state curat naționale sau unde naționalitățile se bucură de o anumită auto-

nomie; ele vor face tot așa în ținuturile curat maghiare, dar noi Români nu avem nici o nevoie a conlucra la înființarea unor instituții nouă, a căror caracter alții îl determină și cari sunt puse sub controlul organelor administrative ale statului, aproape totdeauna neprietine nizuințelor și trebuințelor noastre.

Interesele „obștei”, la care se provoacă dl Georgescu mai de multeori în articolul său, vor fi mai bine și mai cu efect servite prin instituții, cum sunt însoțirile sistem Raiffeisen, înființate independent, din propriile noastre puteri și peste cari noi suntem stăpâni!

*

Cursul de stupărit din Gődöllő. La cursul acesta, aranjat pentru preoți în timpul dela 14—27 Iunie a. c. au participat din țara întreagă abia 8 preoți din 20 câți puteau fi primiți. Din aceștia 8, precum constatăm cu plăcere, au fost 6 Români, deci cursul a fost cercetat aproape numai de preoți Români.

Asupra cursului a apărut la timpul său o dare de seamă mai lungă în „Tel. Rom.”; cum însă corespondentul acesteia, dintr'un condamnat hiperzel confesional a numit numai pe participanții ortodoxi, retăcând numele preoților uniți, pe cari probabil a cugetat să-i publice „Unirea”, dăm noi lista celor 6 preoți români participanți la curs, cari pentru râvna lor de a-și înmulți cunoștințele economice, merită laudă deopotrivă — fără privire la confesiune.

Iată cari au fost cei 6 preoți:

Dnii: Ioan Birlea, preot în Berbești (Marmația) Valeriu Literat, preot în Luța (com. Făgăraș). Ioanichie Oprean, preot în Booz (com. Hunedoarei), Victor Pop, abs. de teol. stud. în drept din Sângeorgiul-de-Meseș, (Sălaj). Alexandru Popa, preot în Lissa (com. Făgăraș) și Leon Purțiu abs. de teol. din Nemigea-maghiară (com. Bistrița-Năsăud).

DIN REGISTRUL FIRMEI LOR.

„Concordia” societate comercială în lichidațiune Sântea (Szintye) Inregistrat: încetarea acestei firme.

„Concordia” în T.-Ozora. Inregistrat: modificarea § 45 din statute efectuită în adun. gener. dela 25 Faur a. c.

Firme insolvente.

Pollák & Fruchter, comercianți de coloniale în Felsővissó.

Buzeszko Miklós, comerciant în Cluj.

Hoffmann Károly utóda, Gorove István, comerciant în Marosvásárhely.

Hrubeč Vendel, comerciant în Marosludas.

ifj. Molnár Miklós né, comerciant în Szilágysech.

Firme falite.

Pichler Johann, comerciant în Făgăraș, tribunalul în Brașov, anunțarea pretensiunilor până la 14 August, lichidarea la 21 August și alegerea comitetului la 24 August a. c.

Hollar Jenő, comerciant în Arad, trib., Arad 10 August, 17 August, 19 August a. c.

Milch Dezső, comerciant în M.-Sziget, trib. M.-Sziget, 24 August, 28 August, 31 August a. c.

Sumar.

O voce asupra situației economice a Ungariei. — Fondări noue și urcări de capital în 1909 — Două cărți din sfera științelor sanitare-veterinare. — Despre parcelare. — Dela „Solidaritatea”. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Agricultură*: Situațiunea agricolă — *Socetăți financiare și comerciale*: „Aurora”, institut de efecte, societate pe acții. — *Invățământ*: Dela Direcțiunea școalei comerciale sup. gr.-or. române din Brașov. — *Cronică*: Abuzuri la un institut de bani maghiar, Casse de păstrare comunale, Cursul de stupărit din Gödöllő. — Din registrul firmelor.

„CRIȘANA”, institut de credit și de economii în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **practicant** la institutul nostru, dotat cu salariu anual de 840—coroane, se publică concurs.

Reflectanții au să dovedească că au absolvat cu succes o școală comercială cu examen de maturitate și că cunosc în graiu și scris limbile română, maghiară și ev. cea germană. Cei cu praxă de bancă vor fi preferiți.

Postul este a se ocupa la 1 Octombrie n. a. c.

Cererile instruate în regulă sunt a se adresa la direcțiunea institutului până cel mult la 1 August 1909. n.

Brad, 1 Iulie n. 1909.

Nr. 126 (3—3).

Direcțiunea.

„SĂTMĂREANA” inst de credit și econ. soc. pe acții în Seini (Szinérváralya).

CONCURS.

„Sătmăreana” institut de credit și economii societate pe acții în Seini (Szinérváralja, com. Sătmăr) publică concurs pentru un **post de practicant** pe lângă un salariu anual de 840 coroane și locuință gratuită în localul institutului.

Reflectanții au să documenteze, că au absolvat cu maturitate o școală comercială superioară și că posed deplin în scris și vorbire limba română, maghiară ev. și germană.

Practicantul ales are să-și ocupe postul imediat după alegere sau cel mult până în 1 Septembrie a. c. st. n.

După un an de serviciu de probă prestat spre îndestulare practicantul va fi numit oficial cu salariu de 1200 coroane și adaus de salariu în înțelesul statutelor.

Recarșele se vor trimite până în 8 August st. n. la adresa institutului în Seini-Szinérváralja.

Seini, la 20 Iulie 1909.

Nr. 132 (1—2)

Direcțiunea.

„ALBINA” institut de credit și economii în Sibiu.

Nr. 26498

113 dir/909.

PUBLICAȚIUNE.

Terminul pentru prima sortare la emisiunea IV de acții a institutului nostru s'a încheiat cu ziua de 15 Iunie a. c.

Acțiuni neoptate au rămas 130, cari cu cele 250 rezervate din capul locului în favorul fondului special de rezervă dau numărul de 380.

Acestea se vor vinde cu prețul de K 420 de bucată în care preț se cuprind și spesele de emisiune și taxa de transcriere.

Terminul de optare la aceste acții se încheie cu ziua de 15 August a. c.

Prenotări se primesc și dela neacționari ai institutului.

Pentru achitarea prețului de K 420 de bucată se stabilesc următoarele termene de plată:

Prima rată de	K 84	la	1 Septembrie	1909
a doua rată de	„ 84	„	1 Octombrie	1909
a treia rată de	„ 84	„	1 Ianuarie	1910
a patra rată de	„ 84	„	1 Aprilie	1910
a cincia rată de	„ 84	„	1 Iulie	1910

Se pot plăti însă și mai multe rate deodată.

Acțiunile nouă nu vor participa la dividenda anului curent, ci acționarii vor căpăta numai 5% interese după capitalul vărsat dela ziua sosirii banilor la cassa institutului până la ultima Decembrie a. c.

Vor participa însă la dividenda anului viitor, din care motiv ratele a patra și a cincia se vor plăti cu 5% interese dela 1 Ianuarie 1910.

Față de acționarii cari nu vor plăti ratele regulat se va aplica §. 10 al statutelor.

Sibiu, 20 Iulie st. n. 1909.

Nr. 132 (1—1)

Direcțiunea.

„RACOȚANA” institut de credit în Șeica-mare.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de **contabil** la institutul nostru, dotat cu salariu anual de K 1600 și tantiema statutară, se publică concurs.

Reflectanții să-și înainteze rugărilor scrise cu mâna proprie la direcțiunea institutului până în 10 August n. a. c., dovedind prin atestat de maturitate, că au absolvat o școală comercială, și că posed afară de limba română, încă și limba maghiară sau germană.

Reflectanții cu praxă și liberi de serviciul militar vor fi preferiți.

După serviciu provizor de 1 an, alesul va fi numit definitiv.

Postul este a se ocupa îndată după alegere.

Șeica-mare, 12 Iulie 1909.

Nr. 130 (2—2)

Direcțiunea.